Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
L-serie

2024/2033

29.7.2024

BESLUIT (EU) 2024/2033 VAN DE COMMISSIE

van 21 september 2023

betreffende maatregel SA.39451 (2015/C) (ex 2015/NN) door Italië ten uitvoer gelegd ten behoeve van Banca Tercas

(Kennisgeving geschied onder nummer C(2024) 6281)

(Slechts de tekst in de Italiaanse taal is authentiek)

(Voor de EER relevante tekst)

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 108, lid 2, eerste alinea,

Gezien de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, en met name artikel 62, lid 1, punt a),

Na de belanghebbenden overeenkomstig de genoemde bepalingen te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken ([1]), en gezien deze opmerkingen,

Overwegende hetgeen volgt:

1. PROCEDURE

(1) De Commissie heeft via de pers en via de websites van de bank Tercas-Cassa di Risparmio della Provincia di Teramo S.p.A. (hierna "Tercas" genoemd) en van het Italiaanse depositogarantiestelsel Fondo interbancario di tutela dei depositi (hierna "FITD" genoemd) vernomen dat het FITD heeft geïntervenieerd ter ondersteuning van die bank (hierna "de steuninterventie van het FITD" genoemd).

(2) Op 8 augustus en 10 oktober 2014 heeft de Commissie Italië om inlichtingen verzocht. Italië heeft op 16 september en 14 november 2014 op dat verzoek geantwoord.

(3) Bij brief van 27 februari 2015 heeft de Commissie Italië in kennis gesteld van haar besluit tot inleiding van de procedure van artikel 108, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie ("VWEU") ten aanzien van de betrokken maatregelen (hierna "het inleidingsbesluit" genoemd).

(4) Het inleidingsbesluit is in het *Publicatieblad van de Europese Unie* bekendgemaakt ([2]). De Commissie heeft de belanghebbenden uitgenodigd hun opmerkingen over de betrokken maatregelen te maken.

(5) Op 2 april 2015 heeft de Commissie opmerkingen van Italië ontvangen.

(6) Op 22 mei 2015 heeft de Commissie opmerkingen van twee belanghebbenden ontvangen, te weten Tercas en Banca Popolare di Bari S.C.p.A. (hierna "BPB" genoemd).

(7) Dezelfde dag heeft de Commissie opmerkingen ontvangen van de Italiaanse centrale bank en het FITD.

(8) Op 9 juni 2015 heeft de Commissie de in de overwegingen 6 en 7 bedoelde opmerkingen voor een reactie doorgezonden aan Italië. Italië heeft de Commissie meegedeeld dat het geen opmerkingen had bij de opmerkingen die de Commissie had doorgezonden.

(9) Op 13 augustus en 17 september 2015 vonden twee bijeenkomsten van de Commissie plaats met Italië en met de belanghebbenden. Tijdens deze bijeenkomsten heeft Italië de argumenten die het al in zijn eerdere officiële mededelingen had aangevoerd, verder uitgediept.

([1]) PB C 136 van 24.4.2015, blz. 17.
([2]) Zie voetnoot 1.

(10) De Commissie heeft bij Besluit (EU) 2016/1208 ([3]) geconcludeerd dat de door het FITD ten gunste van Tercas genomen maatregelen staatssteun vormden die onverenigbaar is met de interne markt en heeft de terugvordering van die steun gelast.

(11) Op 4 maart, 29 april en 1 mei 2016 hebben Italië, BPB en het FITD, met steun van de Italiaanse centrale bank, bij het Gerecht beroep ingesteld tot nietigverklaring van Besluit (EU) 2016/1208.

(12) Bij zijn arrest van 19 maart 2019 in de gevoegde zaken T-98/16, T-196/16 en T-198/16 ([4]) heeft het Gerecht Besluit (EU) 2016/1208 nietig verklaard.

(13) Verdere uitwisselingen tussen de Commissie en Italië vonden plaats op 20 december 2019, 30 januari 2020 en 19 februari 2020.

(14) Bij zijn arrest van 2 maart 2021 in zaak C-425/19 P ([5]) heeft het Hof van Justitie een beroep verworpen dat de Commissie had ingesteld tegen het arrest in de gevoegde zaken T-98/16, T-196/16 en T-198/16.

2. ACHTERGROND EN GEDETAILLEERDE BESCHRIJVING VAN DE MAATREGELEN

2.1. Tercas

(15) Tercas was de holding van een bankgroep die voornamelijk actief is in de regio Abruzzen. Eind 2011 was de hoofdaandeelhouder van de holding Fondazione Tercas, die op dat moment 65 % van de holding in handen had.

(16) Eind 2011 bestond de groep uit de holding en Banca Caripe S.p.A. (hierna "Caripe" genoemd), een regionale bank die voornamelijk actief is in de Abruzzen en eind 2010 door Tercas was overgenomen (met een belang van 90 %) en die in de geconsolideerde balans van Tercas was opgenomen.

(17) Eind 2011 had Tercas een balanstotaal van 5,3 miljard EUR, 4,5 miljard EUR aan nettovorderingen op cliënten, 2,7 miljard EUR aan cliëntendeposito's, 165 bijkantoren en 1 225 medewerkers.

(18) Op 17 april 2012 heeft de Italiaanse centrale bank, na een inspectie bij Tercas ([6]), aan het Italiaanse ministerie van Economie en Financiën voorgesteld om de bank overeenkomstig artikel 70 van de Italiaanse bankenwet ([7]) (Testo Unico Bancario, hierna "TUB" genoemd) onder bewind te stellen.

(19) Op 30 april 2012 heeft het Italiaanse ministerie van Economie en Financiën een decreet vastgesteld om Tercas onder bewind te stellen ([8]). De Italiaanse centrale bank heeft een bewindvoerder aangesteld die de situatie moest ophelderen, een eind moest maken aan de onregelmatigheden en bruikbare oplossingen moest helpen vinden die in het belang van de deposanten waren. De bewindvoerder is op 4 mei 2012 in functie getreden.

(20) De bewindvoerder van Tercas heeft verschillende opties onderzocht om een oplossing te vinden voor de problemen van Tercas. Aanvankelijk overwoog de bewindvoerder twee opties voor de herkapitalisatie van Tercas: een interventie van Fondazione Tercas (de hoofdaandeelhouder van Tercas) of een interventie van Credito Valtellinese (een aandeelhouder met een belang van 7,8 %). Deze opties zijn vervolgens afgevallen.

([3]) Besluit (EU) 2016/1208 van de Commissie van 23 december 2015 betreffende steunmaatregel SA.39451 (2015/C) (ex 2015/NN) door Italië ten uitvoer gelegd ten gunste van Banca Tercas (PB L 203 van 28.7.2016, blz. 1).

([4]) Arrest van het Gerecht van 19 maart 2019, Italië e.a./Commissie, in de gevoegde zaken T-98/16, T-196/16 en T-198/16, ECLI:EU:T:2019:167.

([5]) Arrest van het Hof van Justitie van 2 maart 2021, Commissie/Italië e.a., C-425/19 P, ECLI:EU:C:2021:154.

([6]) Tussen 5 december 2011 en 23 maart 2012 heeft de Italiaanse centrale bank een inspectie uitgevoerd bij Tercas. Tijdens de inspectie constateerde de Italiaanse centrale bank tal van onregelmatigheden en wijdverbreide problemen wat betreft: i) het beheer en de governance van de bank; ii) de interne-auditfunctie; iii) de procedures voor kredietverlening; iv) de doorstroming van informatie naar de beheers- en toezichtsorganen.

([7]) *Decreto legislativo 1° settembre 1993, n. 385 — "Testo unico delle leggi in materia bancaria e creditizia" (Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana, Serie generale n. 230, 30.9.1993 — Supplemento ordinario n. 92)*. Verwijzingen naar de TUB worden begrepen als verwijzingen naar de versie die van toepassing was ten tijde van de steuninterventie van het FITD.

([8]) Wegens ernstige administratieve onregelmatigheden en ernstige schendingen van wetten.

(21) In oktober 2013 had de bewindvoerder van Tercas, in samenspraak met de Italiaanse centrale bank, contact met BPB, die belangstelling toonde voor een kapitaalinjectie in Tercas op voorwaarde dat voor de activa van Tercas en Caripe een boekenonderzoek zou plaatsvinden en dat het FITD het negatieve eigen vermogen van Tercas volledig zou dekken.

(22) Op 25 oktober 2013 heeft de bewindvoerder van Tercas, op grond van artikel 29 van de statuten van het FITD ([9]), bij het FITD een verzoek ingediend voor een steuninterventie van maximaal 280 miljoen EUR, die een herkapitalisatie omvatte ter dekking van het negatieve eigen vermogen van Tercas op 30 september 2013 en de toezegging van het FITD om probleemactiva over te nemen.

(23) Op zijn vergadering van 28 oktober 2013 heeft het college van bestuur van het FITD besloten tot een steuninterventie voor Tercas overeenkomstig artikel 96 ter, lid 1, punt d), van de TUB ten bedrage van maximaal 280 miljoen EUR. De interventie is op 29 oktober 2013 bekrachtigd door de raad van toezicht van het FITD.

(24) Op 30 oktober 2013 heeft het FITD aan de Italiaanse centrale bank toestemming gevraagd om deze steuninterventie te mogen uitvoeren. Op 4 november 2013 heeft de Italiaanse centrale bank het verzoek van het FITD ingewilligd. Uiteindelijk heeft het FITD deze steuninterventie echter niet uitgevoerd.

(25) Op 18 maart 2014 werd het boekenonderzoek van de activa van Tercas en Caripe afgesloten met een meningsverschil tussen de deskundigen van het FITD en die van de bankgroep onder de zeggenschap van de holding BPB. Het geschil werd beslecht door een arbiter die was gekozen op voorstel van de Italiaanse centrale bank. Het boekenonderzoek bracht verdere bijzondere waardeverminderingen van activa aan het licht.

(26) Op 1 juli 2014 heeft het FITD bij de Italiaanse centrale bank een tweede verzoek ingediend om een steuninterventie voor Tercas op gewijzigde voorwaarden te mogen doorvoeren.

(27) Op 7 juli 2014 heeft de Italiaanse centrale bank deze steuninterventie op gewijzigde voorwaarden goedgekeurd ([10]).

(28) De bewindvoerder van Tercas kreeg van de Italiaanse centrale bank toestemming om op 27 juli 2014 een buitengewone aandeelhoudersvergadering bijeen te roepen, die een besluit moest nemen over de maatregelen ter dekking van de verliezen die tijdens de bewindvoeringsprocedure waren geleden en over de gelijktijdige kapitaalverhoging van 230 miljoen EUR, die voor BPB was gereserveerd.

(29) De verliezen van Tercas in de periode van 1 januari 2012 tot en met 31 maart 2014 bedroegen 603 miljoen EUR. Na de volledige afwaardering van de resterende kapitaalpositie van 337 miljoen EUR was het netto eigen vermogen van Tercas op 31 maart 2014 negatief, namelijk – 266 miljoen EUR.

(30) Op 27 juli 2014 hebben de aandeelhouders van Tercas op hun vergadering besloten ([11]):

a) de verliezen gedeeltelijk te dekken, onder meer door het kapitaal tot nul terug te brengen door alle in omloop zijnde gewone aandelen te annuleren;

b) het kapitaal te verhogen tot 230 miljoen EUR door nieuwe gewone aandelen uit te geven die uitsluitend aan BPB werden aangeboden. Deze kapitaalverhoging werd op 27 juli 2014 uitgevoerd en werd betaald door een gedeeltelijke vergoeding voor een krediet van 480 miljoen EUR van BPB aan Tercas (overeenstemmend met een lening die op 5 november 2013 door BPB was verstrekt).

(31) In september 2014 heeft Tercas haar dochteronderneming Caripe geherkapitaliseerd met een kapitaalinjectie van 75 miljoen EUR.

(32) Op 1 oktober 2014 werd de bewindvoering over Tercas beëindigd en werd door BPB een nieuw management aangesteld.

(33) Op 30 september 2014, na afloop van de bewindvoering, had Tercas totale activa van 2 994 miljoen EUR, 2 198 miljoen EUR aan cliëntendeposito's, netto-renderende leningen van 1 766 miljoen EUR, voorzieningen voor niet-renderende leningen van 716 miljoen EUR, en een totaal tier 1-kapitaal van 182 miljoen EUR.

([9]) Verwijzingen naar de statuten van het FITD worden begrepen als verwijzingen naar de versie die van toepassing was ten tijde van de steuninterventie van het FITD.

([10]) Zie overweging 43.

([11]) Notulen van de aandeelhoudersvergadering, *repertorio n. 125.149, raccolta n. 28.024 del 29 luglio 2014*, notaris Vincenzo Galeota.

(34) In maart 2015 heeft BPB op een nieuwe kapitaalverhoging van Tercas ingetekend voor een bedrag van 135,4 miljoen EUR (waarvan 40,4 miljoen EUR voor de dochteronderneming Caripe), om het hoofd te bieden aan verdere verliezen die waren geleden in het vierde kwartaal van 2014, om de herstructureringskosten van 2015 en 2016 te dekken en om de kapitaalratio's van Tercas te verbeteren.

2.2. **BPB**

(35) BPB was de holding van een bankgroep die voornamelijk actief is in het zuiden van Italië. Eind 2013 had BPB een balanstotaal van 10,3 miljard EUR, 6,9 miljard EUR aan vorderingen op cliënten, 6,6 miljard EUR aan cliëntendeposito's, 247 bijkantoren en 2 206 medewerkers, een tier 1-kapitaalratio van 8,1 % en een totale kapitaalratio van 11 %.

(36) In december 2014 heeft BPB een kapitaalverhoging van 500 miljoen EUR doorgevoerd, bestaande uit de uitgifte van nieuwe aandelen van maximaal 300 miljoen EUR en de uitgifte van een achtergestelde tier 2-lening van maximaal 200 miljoen EUR. De kapitaalverhoging diende ter versterking van de kapitaalratio's van BPB, die negatief waren beïnvloed door de overname van Tercas.

2.3. **Het Italiaanse depositogarantiestelsel en het FITD**

(37) Volgens Richtlijn 94/19/EG van het Europees Parlement en de Raad ([12]), die van toepassing was ten tijde van de steuninterventie van het FITD, mag een kredietinstelling alleen deposito's aanvaarden indien zij deelneemt aan een officieel erkend depositogarantiestelsel ([13]). In artikel 96, lid 1, van de TUB is het volgende bepaald: "De Italiaanse banken sluiten zich aan bij een van de in Italië ingestelde en erkende depositogarantiestelsels. De coöperatieve kredietverenigingen (banche di credito cooperativo) sluiten zich aan bij het op hun gebied ingestelde depositogarantiestelsel" ([14]).

(38) Ten tijde van de steuninterventie van het FITD waren er in Italië twee depositogarantiestelsels ingesteld:

a) het FITD, een verplicht privaatrechtelijk consortium, het enige ingestelde en erkende Italiaanse depositogarantiestelsel waarbij zich banken konden aansluiten die geen coöperatieve kredietvereniging waren. In artikel 2 van de statuten van het FITD, die door de Italiaanse centrale bank zijn goedgekeurd, is bepaald: "Tot het Fonds treden de Italiaanse banken toe, met uitzondering van coöperatieve kredietverenigingen";

b) Fondo di Garanzia dei Depositanti del Credito Cooperativo, een wettelijk depositogarantiestelsel waartoe de toetreding was voorbehouden aan, en verplicht was voor, coöperatieve kredietverenigingen.

(39) Overeenkomstig artikel 96 bis van de TUB en artikel 29 van de statuten van het FITD kon het FITD, onder bepaalde voorwaarden, steuninterventies doorvoeren ten gunste van aangesloten instellingen die onder bewind waren gesteld.

(40) Die interventies werden ex-post gefinancierd via bijdragen van de aangesloten banken. De hoogte van de individuele bijdragen werd bepaald overeenkomstig de desbetreffende statutaire bepalingen ([15]), naar rato van het bedrag van de gedekte deposito's die elke bank aanhield. De bijdragen werden niet rechtstreeks opgenomen in de balans van het FITD, maar werden per interventie op een aparte rekening geboekt.

([12]) Richtlijn 94/19/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 1994 inzake de depositogarantiestelsels (PB L 135 van 31.5.1994, blz. 5).

([13]) Artikel 3, lid 1, van Richtlijn 94/19/EG.

([14]) "Le banche italiane aderiscono a uno dei sistemi di garanzia dei depositanti istituiti e riconosciuti in Italia. Le banche di credito cooperativo aderiscono al sistema di garanzia dei depositanti costituito nel loro ambito".

([15]) Zie artikel 25 van de statuten van het FITD en de artikelen 9 tot en met 14 van de bijlage bij de statuten van het FITD.

(41) De besluiten tot steuninterventie werden genomen door de twee bestuursorganen van het FITD:

a) de raad van toezicht ([16]), die besliste bij absolute meerderheid van de leden die aanwezig waren op de vergadering waar het besluit werd genomen. De voorzitter van de raad van toezicht werd benoemd door de leden van de raad. De gewone leden van de raad werden geselecteerd naar rato van het bedrag van de gedekte deposito's van elke bank, waardoor grotere contribuanten werden bevoordeeld, maar wel werd gegarandeerd dat kleinere banken ook werden vertegenwoordigd ([17]). De gewone leden van de raad, destijds 23 in aantal, waren voornamelijk vertegenwoordigers van de grootste aangesloten banken ([18]), met twee vertegenwoordigers van Unicredit, Intesa Sanpaolo en Monte dei Paschi di Siena. Ook de voorzitter van de Italiaanse vereniging van banken, de Associazione Bancaria Italiana (ABI), was lid van de raad van toezicht;

b) het college van bestuur ([19]), dat besliste bij meerderheid van de leden die aanwezig waren op de vergadering waar het besluit werd genomen. Dit college bestond uit de voorzitter van de raad van toezicht, de vicevoorzitter van de raad, die ook als vicevoorzitter van het college fungeerde, en zes andere leden van de raad van toezicht.

(42) De bevoegdheid voor beslissingen over steuninterventies in de vorm van financiering en garanties lag bij het college van bestuur ([20]), terwijl over de verwerving van deelnemingen en andere technische ondersteuning werd beslist door de raad van toezicht, op voorstel van het college van bestuur ([21]).

2.4. **De onderzochte maatregelen**

(43) De door de Italiaanse centrale bank op 7 juli 2014 goedgekeurde steuninterventie van het FITD omvatte de volgende maatregelen (hierna "de maatregelen van het FITD" genoemd):

a) *maatregel 1:* 265 miljoen EUR als niet-terugbetaalbare bijdrage ter dekking van het negatieve eigen vermogen van Tercas;

b) *maatregel 2:* 35 miljoen EUR als garantie (voor maximaal drie jaar) ter dekking van het kredietrisico dat verbonden is aan bepaalde uitzettingen van Tercas. Deze uitzettingen (twee bulletleningen (met aflossing in één tranche) met als vervaldatum 31 maart 2015) waren op de vervaldatum volledig terugbetaald door de schuldenaren, waardoor de garantie verviel zonder dat deze was uitgewonnen;

c) *maatregel 3:* tot 30 miljoen EUR als garantie ter dekking van de extra kosten voortvloeiend uit de in verband met maatregel 1 verschuldigde belastingen. Deze belastingen zouden verschuldigd zijn geweest indien maatregel 1 op grond van de Italiaanse wetgeving niet was vrijgesteld van belasting. Die specifieke belasting-vrijstelling voor interventiemaatregelen van het FITD zou volgens de toepasselijke Italiaanse wetgeving onderworpen zijn geweest aan de goedkeuring van de Europese Commissie ([22]). Het FITD heeft het volledige bedrag van 30 miljoen EUR aan Tercas uitgekeerd op een moment waarop de Commissie nog geen besluit over die vrijstelling had genomen.

2.5. **Besluit (EU) 2016/1208**

(44) In Besluit (EU) 2016/1208 concludeerde de Commissie dat de maatregelen van het FITD onrechtmatige staatssteun aan Tercas inhielden en gelastte zij de onverwijlde en daadwerkelijke terugvordering van die steun.

([16]) Artikelen 3 tot en met 15 van de statuten van het FITD.

([17]) Artikel 12, lid 3, van de statuten van het FITD.

([18]) Artikel 13, lid 10, van de statuten van het FITD. Destijds hadden Unicredit, Intesa Sanpaolo en Monte dei Paschi di Siena elk twee vertegenwoordigers. Credem, Credito Valtellinese, BNL, Deutsche Bank, Cariparma, Veneto Banca, CheBanca, BPM, Banco Desio e della Brianza, UBI, Banca di Credito Popolare Torre del Greco, Cassa di Risparmio di Rimini, Banca Popolare Pugliese, Unipol Banca, Banco Popolare, Banca Popolare dell'Emilia-Romagna en Banca del Piemonte werden elk vertegenwoordigd door één lid.

([19]) Zie de artikelen 16, 17 en 18 van de statuten van het FITD.

([20]) Artikel 17, lid 1, punt a), van de statuten van het FITD.

([21]) Artikel 14, lid 1, punt e), van de statuten van het FITD.

([22]) Volgens artikel 1, lid 627, van "Legge 7 dicembre 2013, n. 147 — Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (Legge di stabilità 2014)" ("Wet nr. 147/2013"), "Ai fini del riassetto economico e finanziario dei soggetti in amministrazione straordinaria, gli interventi di sostegno disposti dal Fondo interbancario di tutela dei depositi non concorrono alla formazione del reddito dei medesimi soggetti". Volgens artikel 1, lid 628, van Wet nr. 147/2013, "L'efficacia delle disposizioni del comma 627 è subordinata all'autorizzazione della Commissione europea".

(45) Bij de beoordeling in Besluit (EU) 2016/1208 van met name de toerekenbaarheid aan Italië van de maatregelen van het FITD herinnerde de Commissie eraan dat het Hof van Justitie in zijn arrest in de zaak-Stardust Marine ([23]) duidelijk had gemaakt dat de toerekenbaarheid aan de staat van een steunmaatregel van een op het eerste gezicht onafhankelijke instantie die op zich geen onderdeel is van de overheid, kan worden afgeleid uit een samenstel van aanwijzingen die blijken uit de omstandigheden van de zaak. Een van deze aanwijzingen is dat de betrokken instantie het bestreden besluit niet kan nemen zonder met vereisten of aanwijzingen van de overheid rekening te houden alvorens het besluit te nemen dat staatssteun zou vormen. Ook andere aanwijzingen kunnen, in bepaalde omstandigheden, relevant zijn om een door een openbaar bedrijf genomen steunmaatregel aan de staat te kunnen toerekenen (overwegingen 115 en 116 van Besluit (EU) 2016/1208).

(46) Op grond van het voorgaande oordeelde de Commissie dat onder meer uit de volgende elementen, als één geheel genomen, zou kunnen worden afgeleid dat de maatregelen van het FITD aan Italië waren toe te rekenen:

a) het FITD was bij wet belast met een overheidsopdracht, namelijk het beschermen van spaargelden en deposanten, die in verschillende vormen van interventie tot uitdrukking kwam. De bepalingen van de TUB, die het FITD in staat stelden de bij de aangesloten banken ingezamelde middelen te gebruiken voor andere gevallen van steuninterventies, zoals in de onderhavige zaak, moesten worden uitgelegd als een uitdrukking van die overheidsopdracht (overwegingen 117 tot en met 121 van Besluit (EU) 2016/1208).

Hoewel het FITD een privaatrechtelijk consortium was, kon het enkele feit dat het was opgericht in de vorm van een gemeenrechtelijk orgaan niet als voldoende worden beschouwd om uit te sluiten dat een door een dergelijk orgaan genomen maatregel aan de staat zou kunnen worden toegerekend. De autonomie die een onderneming in beginsel heeft, sluit de betrokkenheid van de staat in de praktijk niet uit (overweging 122 van Besluit (EU) 2016/1208).

Hoe dan ook had de Italiaanse centrale bank op grond van de Uniewetgeving en de nationale wetgeving de bevoegdheid en de middelen om ervoor te zorgen dat alle interventies van het FITD, in zijn hoedanigheid van erkend depositogarantiestelsel in de zin van de TUB, in overeenstemming zouden zijn met diens overheidsopdracht en dat die interventies zouden bijdragen aan het beschermen van deposanten. Bijgevolg moest de Italiaanse centrale bank dergelijke interventies van het FITD op hun merites goedkeuren en nagaan of deze interventies in overeenstemming waren met de overheidsopdracht van het FITD in de zin van de TUB (overwegingen 123 en 124 van Besluit (EU) 2016/1208);

b) de Italiaanse centrale bank beschikte op grond van de TUB over uitgebreide bevoegdheden ten aanzien van het FITD en de Italiaanse overheid had verschillende bevoegdheden wat betreft de vaststelling van maatregelen zoals de betrokken maatregelen, die alleen konden worden genomen met betrekking tot banken die onder bewind waren gesteld. Zij hadden de bevoegdheid om die maatregelen in te leiden, op verzoek van een bewindvoerder (een overheidsfunctionaris die was aangesteld door de Italiaanse centrale bank en onder haar toezicht viel), en te beïnvloeden, in het licht van de bevoegdheid van de Italiaanse centrale bank om de maatregelen inhoudelijk goed te keuren en van de aanwezigheid van overheidsinstanties tijdens alle relevante vergaderingen waarop besluiten werden genomen, waar zij hun zorgen konden uiten (overwegingen 127 tot en met 130) van Besluit (EU) 2016/1208);

c) de Italiaanse overheid oefende haar bevoegdheden uit in het kader van de vaststelling van de betrokken maatregelen. Uit de door Italië ingediende relevante documenten bleek dat de Italiaanse centrale bank de maatregelen van het FITD had goedgekeurd met inachtneming van de belangen van deposanten en cliënten in de zin van de desbetreffende bepalingen van de TUB en bijgevolg overeenkomstig specifieke bepalingen van het nationale overheidsbeleid. De onderhandelingen tussen de bewindvoerder van Tercas en BPB vonden plaats "in coördinatie met de Italiaanse centrale bank". De Italiaanse centrale bank nodigde het FITD verder uit om met BPB tot een evenwichtig akkoord te komen (overweging 131 van Besluit (EU) 2016/1208).

In het licht van deze elementen en de in de punten a) en b) genoemde elementen stelde de Commissie vast dat de doelstellingen van de betrokken interventie in detail waren vastgelegd in de overheidsopdracht van het FITD in de zin van de TUB en dat de bedoelde elementen in essentie werden gecontroleerd door overheidsinstanties (overweging 132 van Besluit (EU) 2016/1208).

([23]) Arrest van het Hof van Justitie van 16 mei 2002, Frankrijk/Commissie, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294.

(47) De Commissie concludeerde op grond van het voorgaande dat de inhoud, de reikwijdte en het doel van de betrokken maatregelen zodanig waren dat de bovengenoemde elementen aantoonden dat het onwaarschijnlijk was dat de overheid niet bij de vaststelling ervan betrokken was en dat er voldoende aanwijzingen waren dat die maatregelen aan de staat waren toe te rekenen en met staatsmiddelen waren bekostigd. Maar ook al was het in beginsel mogelijk dat sommige van de bovengenoemde elementen, individueel genomen, op zich niet voldoende waren om te concluderen dat de maatregelen aan de staat waren toe te rekenen, dan bleek uit dat samenstel van aanwijzingen, als geheel genomen, nog steeds dat de maatregelen aan Italië waren toe te rekenen (overwegingen 143, 144 en 145 van Besluit (EU) 2016/1208).

2.6. **Samenvatting van de betrokken gerechtelijke procedures**

2.6.1. *Nietigverklaring van Besluit (EU) 2016/1208 door het Gerecht: het arrest in de gevoegde zaken T-98/16, T-196/16 en T-198/16*

(48) Bij zijn arrest in de gevoegde zaken T-98/16, T-196/16 en T-198/16 heeft het Gerecht Besluit (EU) 2016/1208 nietig verklaard op grond dat niet was voldaan aan de eerste voorwaarde om steun aan te merken als "staatssteun" in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU, namelijk dat die steun wordt verleend door de staat of wordt bekostigd met staatsmiddelen.

(49) Wat in het bijzonder de toerekenbaarheid aan Italië van de maatregelen van het FITD betreft, kwam het Gerecht, na een analyse van de aanwijzingen die de Commissie in aanmerking had genomen, tot de conclusie dat de Commissie niet rechtens genoegzaam had aangetoond dat de Italiaanse overheid betrokken was bij de vaststelling van die maatregelen of dat deze maatregelen aan de staat waren toe te rekenen in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU ([24]).

(50) Het Gerecht heeft met name de reikwijdte van de aan het FITD verstrekte overheidsopdracht en de autonomie van het FITD bij het vaststellen van de maatregelen beoordeeld.

(51) Het Gerecht kwam tot de conclusie dat de maatregelen van het FITD voornamelijk waren gericht op het bevorderen van de particuliere belangen van de bij het FITD aangesloten banken en dat dit, hoewel deze particuliere belangen kunnen samenvallen met het algemeen belang, op zich geen aanwijzing vormde voor de mogelijke betrokkenheid van de overheid bij de vaststelling van een maatregel ([25]). Anders dan de Commissie in Besluit (EU) 2016/1208, verklaarde het Gerecht voorts dat de maatregelen van het FITD geen uitvoering gaven aan een overheidsopdracht op grond van de Italiaanse wetgeving. De overheidsopdracht van het FITD bestond enkel in de terugbetaling aan deposanten, als depositogarantiestelsel, wanneer een bij het FITD aangesloten bank het voorwerp was van een gedwongen administratieve liquidatie ([26]).

(52) Het Gerecht verklaarde bovendien dat er geen enkele organieke factor bestond die het FITD verbond aan de Italiaanse overheid en dat de Commissie niet had bewezen dat de Italiaanse overheid betrokken was bij de vaststelling van de betrokken maatregelen ([27]).

(53) In dit verband oordeelde het Gerecht ten eerste dat de goedkeuring door de Italiaanse centrale bank van de maatregelen van het FITD ten bate van Tercas geen aanwijzing vormde dat de betrokken maatregelen aan Italië konden worden toegerekend, aangezien de staat in dit opzicht, ter uitoefening van prudentieel toezicht, enkel controleerde of de maatregelen in overeenstemming waren met de regelgeving ([28]). Ten tweede was het Gerecht van oordeel dat de aanwezigheid van vertegenwoordigers van de Italiaanse centrale bank bij de vergaderingen van de bestuursorganen van het FITD geen voldoende bewijs vormde dat de maatregelen aan de staat waren toe te rekenen, aangezien deze vertegenwoordigers enkel als waarnemer aanwezig waren, zonder enig stemrecht of enige raadgevende stem ([29]). Ten derde oordeelde het Gerecht dat de Commissie geen enkel element had aangevoerd waaruit bleek dat de Italiaanse centrale bank een beslissende invloed had uitgeoefend op de onderhandelingen die hadden plaatsgevonden tussen enerzijds het FITD en anderzijds BPB en de bewindvoerder, en dat de Italiaanse centrale bank haar contacten met het FITD had gebruikt om op doorslaggevende wijze de inhoud van de betrokken maatregelen te beïnvloeden. Het Gerecht stelde vast dat die contacten er alleen toe hadden gediend de Italiaanse centrale bank in haar hoedanigheid van bevoegde toezichthoudende autoriteit over de ontwikkelingen te informeren en niet van invloed waren geweest op het besluit van het FITD om maatregelen te nemen ten bate van Tercas ([30]). Tot slot oordeelde het Gerecht dat de rol van de bewindvoerder in dat proces geen twijfels kon doen

([24]) Arrest van het Gerecht in de gevoegde zaken T-98/16, T-196/16 en T-198/16, punt 132.
([25]) Ibid., punten 96-99.
([26]) Ibid., punten 100-106.
([27]) Ibid., punten 113 en 132.
([28]) Ibid., punten 115-120.
([29]) Ibid., punten 121-124.
([30]) Ibid., punten 125, 126 en 127.

rijzen ten aanzien van de autonomie van het FITD bij de beslissing om al dan niet te interveniëren. Bovendien is uit de aangedragen bewijselementen niet gebleken dat het verzoek van de bewindvoerder om interventie door het FITD was ingediend onder instructies van de Italiaanse centrale bank ([31]).

(54) Gelet op het voorgaande oordeelde het Gerecht dat de Commissie niet rechtens genoegzaam had bewezen dat de Italiaanse overheid betrokken was bij de vaststelling van de maatregelen van het FITD en, dientengevolge, evenmin dat die maatregelen aan de staat waren toe te rekenen in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU.

(55) De Commissie heeft beroep ingesteld tegen het arrest in de gevoegde zaken T-98/16, T-196/16 en T-198/16, waarbij Besluit (EU) 2016/1208 nietig werd verklaard.

2.6.2. *Het arrest van het Hof van Justitie waarbij het beroep van de Commissie werd afgewezen*

(56) In zijn arrest in zaak C-425/19 P heeft het Hof van Justitie het beroep afgewezen dat door de Commissie was ingesteld tegen het arrest in de gevoegde zaken T-98/16, T-196/16 en T-198/16.

(57) Wat specifiek de toerekenbaarheid aan Italië van de maatregelen van het FITD betreft, verklaarde het Hof van Justitie dat het Gerecht geen blijk had gegeven van een onjuiste opvatting door te oordelen dat de door de Commissie aangedragen bewijselementen om de invloed van de Italiaanse overheid op het FITD aan te tonen, niet de conclusie toelieten dat de betrokken maatregelen aan Italië konden worden toegerekend.

(58) Het Hof van Justitie oordeelde dat het Gerecht de Commissie niet een hogere bewijsstandaard had opgelegd, met betrekking tot de toerekenbaarheid van de maatregel aan de staat, om de enkele reden dat het FITD een privaatrechtelijke entiteit was, maar dat het wel de juiste conclusies had getrokken uit de objectieve verschillen tussen een situatie waarin de steunverlenende entiteit een openbaar bedrijf is en de situatie waarin die entiteit een privaatrechtelijk karakter heeft. Het Hof van Justitie verduidelijkte in dit verband dat de aanwijzingen die de toerekenbaarheid van een maatregel aantonen, voortvloeien uit de omstandigheden van het geval en uit de context waarin die maatregel is genomen en dat het ontbreken van kapitaalbanden tussen de betrokken entiteit en de staat in dit verband relevant is ([32]).

(59) Voorts wees het Hof van Justitie erop dat zijn rechtspraak over het begrip "overheidsorgaan" (émanation de l'État), dat werd ontwikkeld om justitiabelen in staat te stellen zich op onvoorwaardelijke en voldoende nauwkeurige bepalingen van een niet of niet correct omgezette richtlijn te beroepen tegenover lichamen of entiteiten die onder gezag of toezicht van de staat staan, niet kan worden toegepast op de vraag of steunmaatregelen aan de staat kunnen worden toegerekend in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU ([33]).

(60) Daarnaast merkte het Hof van Justitie op dat het Gerecht niet had verzuimd een alomvattende analyse te verrichten van de aanwijzingen die de Commissie had aangedragen. Op basis van een analyse van alle door de Commissie gehanteerde aanwijzingen, in hun context beschouwd, had het Gerecht vastgesteld dat de Commissie blijk had gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door het standpunt in te nemen dat zij had aangetoond dat de Italiaanse autoriteiten een aanzienlijke overheidscontrole uitoefenden op de vaststelling van de maatregelen die het FITD ten bate van Tercas had genomen ([34]).

3. **RELEVANTE OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDEN**

(61) De belanghebbenden hebben na de vaststelling van het inleidingsbesluit opmerkingen ingediend. In dit deel worden enkel de opmerkingen over de beoordeling van de toerekenbaarheid aan de staat van de betrokken maatregelen samengevat en daarom zijn niet alle ontvangen opmerkingen opgenomen.

([31]) Ibid., punten 128-131.
([32]) Arrest in zaak C-425/19 P, punten 69-73.
([33]) Ibid., punt 77.
([34]) Ibid., punten 80-85.

3.1. **Opmerkingen van Italië**

(62) Wat de toerekenbaarheid aan Italië van de maatregelen van het FITD betreft, baseerde Italië zijn analyse op het toerekenbaarheidscriterium dat werd ontwikkeld in het kader van het arrest-Stardust Marine, waaraan volgens Italië in deze zaak om de volgende redenen niet is voldaan.

(63) Ten eerste is het FITD een privaatrechtelijke entiteit die alle beslissingen neemt via haar bestuursorganen, waarvan de leden vertegenwoordigers van de aangesloten banken zijn en volledig autonoom handelen. De besluitvorming met betrekking tot dergelijke steunmaatregelen verliep in volle onafhankelijkheid, zonder dat er was voorzien in enige actieve rol voor de Italiaanse centrale bank of een andere overheidsinstantie. Het feit dat een vertegenwoordiger van de Italiaanse centrale bank deelnam aan de vergaderingen van de bestuursorganen van het FITD kon niet worden beschouwd als een aanwijzing dat de Italiaanse centrale bank actief deelnam aan de besluitvorming, aangezien de rol van de vertegenwoordiger strikt beperkt bleef tot die van passieve waarnemer.

(64) Italië betoogde voorts dat de bevoegdheid van de Italiaanse centrale bank om de statuten van het FITD en eventuele wijzigingen daarvan, alsook individuele interventies, goed te keuren, geen gevolgen had voor het autonome besluitvormingsproces van het FITD, aangezien deze bevoegdheid beperkt was tot een loutere goedkeuring achteraf door de Italiaanse centrale bank in haar hoedanigheid van instantie die belast is met het toezicht op en het aansturen van het beheer van crisissituaties in de zin van de TUB. Het besluit van de Italiaanse centrale bank was een goedkeuringsbesluit dat beperkt bleef tot een formele controle achteraf op de rechtmatigheid van een volledig afgerond besluit met een "particulier" karakter. Deze analyse werd geschraagd door de feiten, met name door de motivering in het besluit waarbij de Italiaanse centrale bank de maatregelen van het FITD goedkeurde en waarin zij erkende geen enkele controle te hebben uitgeoefend op de door het FITD gemaakte keuzes. Ter onderbouwing van dit argument voerde Italië aan dat deze zaak duidelijke gelijkenissen vertoont met de zaak-Sicilcassa ([35]), waarin de Commissie had geconcludeerd dat de betrokken interventie geen staatssteun vormde gelet op de beslissende rol van particuliere entiteiten.

(65) Wat betreft het bewijs waarnaar de Commissie in het inleidingsbesluit verwijst, voerde Italië aan dat daaruit niet bleek dat de Italiaanse centrale bank zich in de besluitvorming van het FITD had gemengd. Volgens Italië had de bewindvoerder, ondanks het feit dat hij door de Italiaanse centrale bank was aangesteld, niet de bevoegdheid om rechtstreeks invloed uit te oefenen op het besluit van het FITD om middelen vrij te maken voor een bank in moeilijkheden. De bewindvoerder had, integendeel, gehandeld als beheerder en wettelijke vertegenwoordiger van de onder bewind gestelde bank — en niet namens de Italiaanse centrale bank. Met andere woorden, hij had alle privaatrechtelijke bevoegdheden van de ontbonden bestuursorganen overgenomen. Bovendien betwistte Italië dat er enige aanwijzing was voor inmenging door de Italiaanse centrale bank. Italië is van mening dat de passage in een notitie van de algemeen directeur van het FITD van 28 mei 2014, waarin staat dat de vertegenwoordiger van de Italiaanse centrale bank het FITD had uitgenodigd om ter dekking van het negatieve eigen vermogen te streven naar een evenwichtig akkoord met BPB, moest worden geïnterpreteerd als een wens en zeker niet als het vaststellen van een verplichting. Voorts merkte Italië op dat in geen van de notulen van de door de bestuursorganen van het FITD genomen besluiten over de interventie ten bate van Tercas een standpunt van de Italiaanse centrale bank te vinden was dat kon duiden op het uitoefenen van invloed op het FITD.

3.2. **Opmerkingen van de Italiaanse centrale bank** ([36])

(66) In haar opmerkingen over het inleidingsbesluit betwistte de Italiaanse centrale bank dat de steuninterventie van het FITD aan de staat was toe te rekenen, omdat:

a) het FITD bij de ondersteuning van kredietinstellingen geen overheidsopdracht vervulde. De enige overheidsopdracht van depositogarantiestelsels was te voorzien in terugbetaling aan deposanten. Artikel 96 bis, lid 1, laatste zin, van de TUB, op grond waarvan het FITD bij liquidaties andersoortige interventies kan uitvoeren dan rechtstreekse uitbetaling aan gedekte deposanten, kan niet worden opgevat als een aanwijzing voor de toerekenbaarheid aan de staat van andere interventies van het FITD dan terugbetalingen aan deposanten, noch als het verstrekken van een overheidsopdracht aan het FITD. Deze bepaling bleef beperkt tot het toestaan van andere vormen van interventie;

([35]) Beschikking 2000/600/EG van de Commissie van 10 november 1999 houdende voorwaardelijke goedkeuring van de door Italië aan de Siciliaanse overheidsbanken Banco di Sicilia en Sicilcassa verleende steun (kennisgeving geschied onder nummer C(1999) 3865) (PB L 256 van 10.10.2000, blz. 21).

([36]) De Italiaanse centrale bank heeft haar opmerkingen ingediend als belanghebbende derde en daarom zijn deze opmerkingen in dit deel van het besluit niet samen met de opmerkingen van Italië weergegeven. Aangezien de Italiaanse centrale bank een publiekrechtelijke instelling is die als zodanig optreedt als de lidstaat en die niet buiten het toepassingsgebied van artikel 107 VWEU valt omdat het om een onafhankelijk orgaan gaat, wordt zij in het deel over de beoordeling van de maatregelen ook "Italië" genoemd.

b) de Italiaanse centrale bank niet samen met het FITD besloot, noch in het algemeen, noch in de onderhavige zaak, om te interveniëren ter ondersteuning van een bepaalde onderneming en evenmin controleerde of het FITD overeenkomstig enige aan hem verstrekte overheidsopdracht handelde. De Italiaanse centrale bank oefende haar toezichtsbevoegdheden slechts uit met inachtneming van de doelstellingen bescherming van deposanten, stabiliteit van het bankenstelsel en gezond en prudent beheer van banken. Voorts voerde de Italiaanse centrale bank aan dat zij niet had bijgedragen aan de opzet, noch aan de uitvoering van de steuninterventie van het FITD en dat contacten tussen haar en het FITD voorafgaand aan de formele indiening van het verzoek van het FITD om goedkeuring door de Italiaanse centrale bank niet konden worden aangemerkt als een bijdrage van de bank aan die maatregelen. De Italiaanse centrale bank beperkte zich tot het geven van initiële richtsnoeren, uitsluitend in het licht van de wetgevingsparameters voor de daaropvolgende goedkeuringsprocedure. Het feit dat de Italiaanse centrale bank de bewindvoerder had aangesteld en toezag op diens activiteiten, was niet van invloed op de onderhavige zaak, aangezien de taken en doelstellingen van de activiteiten van een bewindvoerder niet wezenlijk verschillen van die van een "gewone" directeur van een particuliere onderneming in crisis. De bewindvoerder handelde niet namens de Italiaanse centrale bank. De vertegenwoordiger van de Italiaanse centrale bank die de vergaderingen van de raad van toezicht en het college van bestuur van het FITD bijwoonde, was daar uitsluitend als waarnemer aanwezig en had geen stemrecht. Het feit dat een geschil tussen het FITD en BPB over de omvang van het negatieve eigen vermogen van Tercas werd opgelost door een arbiter die was aangesteld door de Italiaanse centrale bank, is niet relevant omdat het de partijen waren die, in volledige onafhankelijkheid en in onderlinge overeenstemming, de Italiaanse centrale bank hadden gevraagd om iemand aan te wijzen, die zij vervolgens als arbiter aanstelden;

c) de onderhavige zaak aanzienlijk verschilde van de staatssteunmaatregelen van Denemarken, Spanje en Polen, die in voetnoot 28 van het inleidingsbesluit zijn aangehaald en ten aanzien waarvan de Commissie had geconcludeerd dat de bij interventies van depositogarantiestelsels gebruikte middelen beschikbaar waren voor overheidsinstanties en dat de interventies daarom aan de staat waren toe te rekenen.

3.3. **Opmerkingen van de overige belanghebbenden**

(67) De overige belanghebbenden, namelijk het FITD, BPB en Tercas, voerden aan dat de Commissie ten onrechte had verklaard dat depositogarantiestelsels zeer waarschijnlijk staatssteun verleenden, aangezien deze stelsels handelen krachtens een overheidsopdracht en onder de controle van de overheid blijven vallen. Zij waren van mening dat de Commissie tot de voorlopige conclusie was gekomen dat de maatregelen van het FITD aan de staat waren toe te rekenen met als enige motivering dat deze interventies bij wet werden opgelegd. Zij verwezen naar artikel 96 bis van de TUB, waarin is bepaald dat depositogarantiestelsels "*kunnen* voorzien in andere gevallen en vormen van interventie", en voerden onder meer aan dat het niet-bindende karakter van de interventies van het FITD betekent dat het optreden van het FITD geen verband hield met zijn statutaire taken.

(68) Het FITD voerde aan dat het een privaatrechtelijke entiteit was, die onder zeggenschap stond van en werd beheerd door de aangesloten banken, en dat het handelde als een vehikel voor het uitvoeren van interventies die rechtstreeks aan deze banken waren toe te rekenen. Het bestuursorgaan van het FITD besliste volledig naar eigen goeddunken of, wanneer en hoe de steuninterventies werden doorgevoerd, waarbij de enige eis was dat de kosten van de interventie lager waren dan de kosten van de terugbetaling aan deposanten. Het FITD handelde bij het nemen van de steunmaatregelen niet op basis van een overheidsopdracht en geen enkele overheidsinstantie kon het FITD dwingen om te interveniëren. De goedkeuring achteraf door de Italiaanse centrale bank werd uitsluitend gegeven om na te gaan of de interventie vanuit het oogpunt van prudentieel toezicht adequaat was, teneinde te waarborgen dat de interventie verenigbaar was met de noodzaak om deposanten te beschermen en met de stabiliteit van het bankenstelsel.

(69) Daarnaast wezen de overige belanghebbenden erop dat aansluiting bij het FITD niet verplicht was en dat er geen sprake was van inmenging van de staat in de benoeming van de leden van de bestuursorganen van het FITD, noch in de besluitvorming. Het feit dat de Italiaanse centrale bank deelnam als waarnemer, zonder stemrecht, was niet van invloed op de onafhankelijke besluitvorming van het FITD. Onder verwijzing naar het arrest in de zaak-EARL Salvat père et fils ([37]) waren zij van mening dat om van staatssteun te kunnen spreken, de staat in het besluitvormingsorgaan van een organisatie moet zijn vertegenwoordigd en zijn besluiten moet kunnen opleggen.

(70) De overige belanghebbenden voerden verder aan dat het FITD een orgaan was dat de belangen van de aangesloten banken vertegenwoordigde en dat de Italiaanse centrale bank, met de bevoegdheden waarover zij ten aanzien van het optreden van het FITD beschikt, alleen haar eigen algemene toezichtsdoelstellingen kon nastreven, meer specifiek het toezien op het gezonde en prudente beheer van de onder toezicht staande entiteiten en het beschermen van de belangen van deposanten. Het feit dat de Italiaanse centrale bank een bewindvoerder voor banken in crisis had aangesteld, was geen aanwijzing voor een band met de staat. Het FITD wees er ook op dat de bewindvoerder weliswaar door de Italiaanse centrale bank was aangesteld, maar dat hij geen vertegenwoordiger van de toezichthouder was. De

([37]) Arrest van het Gerecht van 20 september 2007, EARL Salvat père & fils e.a./Commissie, zaak T-136/05, ECLI:EU:T:2007:295, punt 154.

bewindvoerder beschikte over een ruime beslissingsbevoegdheid en handelde op eigen initiatief. Hij kon slechts een verzoek om interventie indienen bij het FITD, dat vrijelijk kon beslissen om alternatieve interventies door te voeren in het belang van de aangesloten banken. In de onderhavige zaak was de bewindvoerder niet in de plaats getreden van de algemene vergadering van de bank, het enige orgaan dat gemachtigd was om operaties met een uitzonderlijk karakter goed te keuren. Wat betreft de goedkeuring door de Italiaanse centrale bank van de interventie van het FITD, voerde het FITD aan dat die goedkeuring pas was verleend nadat het FITD een onafhankelijk besluit tot interventie had genomen en dat de goedkeuring tot de normale toezichthoudende taak van de Italiaanse centrale bank behoorde. Bovendien woonde de vertegenwoordiger van de Italiaanse centrale bank de vergaderingen van de raad van toezicht en het college van bestuur van het FITD uitsluitend bij als waarnemer zonder stemrecht. Daarnaast voerden de overige belanghebbenden, net als Italië, aan dat de door de Commissie in het inleidingsbesluit genoemde zaken betreffende depositogarantiestelsels niet vergelijkbaar waren met de onderhavige zaak.

4. **BEOORDELING VAN DE MAATREGELEN**

4.1. **Is er sprake van steun?**

(71) Om te beoordelen of een maatregel staatssteun vormt in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU, moet de Commissie vaststellen: i) of de maatregel is verleend door de staat of is bekostigd met staatsmiddelen; ii) of de maatregel een economisch voordeel oplevert; iii) of de maatregel de mededinging kan verstoren door bepaalde ondernemingen of de productie van bepaalde goederen selectief te bevoordelen; iv) of de maatregel het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt. Een maatregel vormt staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU als al deze voorwaarden zijn vervuld.

(72) Bij zijn arrest in de gevoegde zaken T-98/16, T-196/16 en T-198/16 heeft het Gerecht Besluit (EU) 2016/1208 nietig verklaard. Anders dan de Commissie in Besluit (EU) 2016/1208, oordeelde het Gerecht met name dat de maatregelen van het FITD geen uitvoering gaven aan een overheidsopdracht op grond van de Italiaanse wetgeving. Het Gerecht beoordeelde voorts de door de Commissie in Besluit (EU) 2016/1208 aangevoerde elementen en oordeelde dat de Commissie in het licht van deze elementen niet rechtens genoegzaam had aangetoond dat de Italiaanse overheid betrokken was bij de vaststelling van de maatregelen van het FITD of dat deze maatregelen aan de staat waren toe te rekenen in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU.

(73) Dit arrest werd in hogere voorziening bevestigd door de Grote kamer van het Hof, die in zijn uitspraak duidelijkheid schiep over zijn rechtspraak betreffende de toerekenbaarheid aan de staat van maatregelen die zijn verleend door een privaatrechtelijke entiteit die noch een organisatie van de staat, noch een openbaar bedrijf is.

(74) Zoals het Hof van Justitie heeft geoordeeld, verschillen met name in een situatie waarin de steunverlenende entiteit een privaatrechtelijk karakter heeft, de aanwijzingen die kunnen aantonen dat de maatregel aan de staat kan worden toegerekend, van de aanwijzingen die worden vereist ingeval de entiteit die de steun heeft verleend een openbaar bedrijf is, en is het ontbreken van kapitaalbanden tussen de betrokken entiteit en de staat in dit verband zeker relevant. Volgens het Hof van Justitie kan de Commissie zich niet baseren op het bestaan van kapitaalbanden tussen een dergelijke entiteit en de staat, aangezien er in dat soort situaties geen sprake is van een dergelijke relatie. In dergelijke situaties is de Commissie dan ook des te meer gehouden om aanwijzingen uiteen te zetten op grond waarvan kan worden vastgesteld dat de betrokken steunmaatregel onder invloed of effectieve controle van de overheid is genomen.

(75) Het Hof van Justitie verklaarde verder dat het oordeel van het Gerecht dat de Commissie niet rechtens genoegzaam had bewezen dat de maatregelen van het FITD aan Italië konden worden toegerekend, berustte op een analyse van alle door de Commissie gehanteerde aanwijzingen in Besluit (EU) 2016/1208, in hun context beschouwd.

(76) Aangezien de Commissie niet over nader relevant bewijs beschikt waaruit rechtens genoegzaam blijkt dat de betrokken maatregelen door het FITD onder invloed of effectieve controle van de Italiaanse autoriteiten waren genomen, moet tegen deze achtergrond worden geconcludeerd dat op basis van het bewijs in het bezit van de Commissie deze maatregelen niet aan Italië kunnen worden toegerekend.

4.2. **Conclusie**

(77) In het licht van bovenstaande overwegingen concludeert de Commissie dat het bewijs in haar bezit onvoldoende is om aan te tonen dat de door het FITD genomen maatregelen staatssteun vormen in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU.

5. **CONCLUSIE**

(78) De Commissie concludeert dat de in 2014 door het FITD ten bate van Tercas genomen maatregelen geen staatssteun vormen in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU.

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

De in 2014 door het Italiaanse depositiegarantiestelsel, Fondo interbancario di tutela dei depositi, ten bate van Tercas genomen maatregelen vormen geen staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU.

Artikel 2

Dit besluit is gericht tot de Italiaanse Republiek.

Gedaan te Brussel, 21 september 2023.

Voor de Commissie
Didier REYNDERS
Lid van de Commissie